

Sinestezija vidljivog i čujnog

Prša, Marija

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:102461>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-24**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI

SINESTEZIJA VIDLJIVOG I ČUJNOG
DIPLOMSKI RAD

Studijski program: Diplomski sveučilišni studij likovna kultura, smjer: nastavnički

Studentica: Marija Prša

MB: D – 575/ N

Mentor: red. prof. art. Ante Rašić

Zagreb, 2021.

SADRŽAJ

Sažetak

1. Uvod – Sinestezija.....	4
2. Glazba u vizualnoj umjetnosti.....	6
3. Vidjeti glazbu u bojama i oblicima.....	8
3.1 Oslikavanje glazbe.....	8
3.2 Usporedba notnog zapisa i rada koji je nastao sinestezijom.....	13
3.2.1 Vol. 1 Klasična glazba.....	13
3.2.2 Vol. 2 Jazz glazba.....	14
3.2.3 Vol. 3 Ambijentalna glazba.....	15
4. Kako djelima (i glazbom) dotaknuti gledatelja – promatrača?.....	16
5. Sinestezija u slikarstvu.....	17
6. Diplomski rad <i>Sinestezija vidljivog i čujnog</i> - izložba.....	18
6.1 Vol. 1 Klasična glazba.....	22
6.2 Vol. 2 Jazz glazba.....	28
6.3 Vol. 3 Ambijentalna glazba.....	36
7. Zaključak.....	43
8. Prilog – prikaz QR koda.....	44
9. Slikovni prikazi.....	47
10. Literatura.....	51
10.1 Internetski izvori.....	51

Možemo li u današnjem svijetu zastati na nekoliko minuta i samo biti, prepustiti se vlastitim emocijama, osvježiti svoje biće i osvijestiti si vlastito postojanje? To što postojimo beskrajno je tajnovito i zagonetno te neizmjereno prekrasno. U današnjem vremenu katkad je teško prepustiti se iskonskome u sebi, doživjeti i osjetiti sveopću zahvalnost za bivanje.

„Slati svjetlost u dubine ljudskog srca – to je poziv umjetnika.“

Robert Schumann

Umjerenost. U tome je bit. Znati kada stati. Kada prestati jesti i piti...iako si već sit...a što je s tvojim psihičkim/duševnim/duhovnim stanjem? Jesi li gladan/dna?

Sažetak

Diplomski rad *Sinestezija vidljivog i čujnog* rezultat je istraživanja, interpretacije i oslikavanja glazbe. Uparivanje glazbe i slikarstva temelji se na sposobnosti sinestezije koju sam otkrila u sebi. Oduvijek sam osjećala da je to nešto uobičajeno za sve ljude. Daljnjim istraživanjem o fenomenu kojeg do tada nisam poznavala, otkrila sam pojam sinestezije, koji se izrazito očituje kroz doživljaj boje zvukom.

Ciklus radova *Sinestezije vidljivog i čujnog* sastoji se od slika različitih dimenzija jer su oslikana tri žanra glazbe: klasična, jazz i ambijentalna. Osim dimenzija, radovi se razlikuju i prema podlogama te materijalima kojima sam dočarala svaku skladbu ovisno o žanru glazbe. Sposobnost sinestezije omogućila mi je kompletan doživljaj trenutka i svijeta u kojem živim. Emocionalnu dimenziju sinestezije ostvarujem odabirom skladbe koju želim oslikati i tako izraziti sebe i potaknuti promatrače na svoj originalan doživljaj pojedine slike.

1. Uvod - Sinestezija

Prema tumačenju Bratoljuba Klaića, značenje pojma sinestezije je „suosjećanje“, tj sposobnost jednog nadraženog osjetila da osjeti podražaj nekog drugog osjetila; pojava da zvuk izaziva kod slušatelja osjećaj boje, svjetla. Nastavlja kako osjećaj zvuka izaziva osjećaj vida jer je sa sinestezijom u vezi tzv. „slušanje boja“, „muzika boja“ i „boja glasa“.¹

Sinestezija je prisutna u različitim povijesnim i umjetničkim kontekstima. Još u staroj Grčkoj, filozofi su proučavali u kojoj mjeri boja zvuka ima mjereću kvalitetu i time započeli put povezivanja dvaju osjetila koja će kroz povijest imati svoj utjecaj ne samo u umjetnosti (književnost, glazba, likovna umjetnost), nego i u fizici. U 17. stoljeću poznati fizičar, Isaac Newton je naglasio kako glazbeni tonovi i tonovi boja dijele slične frekvencije. U umjetničkom kontekstu, sinestezija se koristi u književnosti kao stilska figura i poetsko načelo. Kao figura, sinestezija se tumači kao oblik metafore u kojoj se dojmovi jednog osjetila opisuju izrazima koji upućuju na dojmove drugog osjetila. U francuskom pjesništvu sredinom 19. stoljeća, Charles Baudelaire u pjesmi *Suglasja* te Arthur Rimbaud u pjesmi *Samoglasnici* izravno povezuju sva ljudska osjetila u jedinstven doživljaj čime na modernistički način

¹ Šuvaković, M. (2005) *Pojmovnik suvremene umjetnosti*, (567 str) Zagreb, Horetzky

otkrivaju stanje duše pjesnika i svu nutrinu proživljavanja svijeta u sebi.² Nadalje, sinestezija se javlja i ima ulogu u percepciji filmskog djela. U periodu nijemog filma izazivala je gledateljski dojam kretanja cijelog tijela s pomoću vizualnog ritma. U modernijim filmskim djelima sinestezija se koristi pri odabiru i odnosima boje i zvuka kako bi se sugerirali osjećaji vrućine ili straha.³ Fenomen sinestezije omogućuje daljnje istraživanje neistraženih misterija u ljudskom umu.

Pojam sinestezije obično se opisuje kao neurološki defekt. Naime, dijelovi mozga koji obično ne komuniciraju, poput vizualnog i auditivnog korteksa, u trenucima novih podražaja, ukazuju na znakove nečega što se zove „crosstalk”, čiji je doslovni prijevod „preslušavanje”.⁴

Ljudi koji doživljavaju sinesteziju, percipiraju svijet drugačije od „običnih ljudi”. Tako neki od sinesteta čuju boje u glazbi, osjećaju bol u bojama, čuju ili mogu okusiti slike, osjećaju zvukove na koži, vide brojeve ili slova u različitim bojama i slično.⁵

Unatoč početnoj predrasudi kako sinestezija otežava život, ona je upravo korisna i olakšava život pojedinca.⁶ Osim što sinestezija pomaže sinestetima u svakodnevnom životu, ona čini život raznobojnijim i bogatijim.

Iz vlastitog iskustva bih naglasila kako je sinestezija pozitivni poremećaj jer omogućava pozitivne utjecaje na samog sinesteta i promatrača umjetničkog djela koji je nastalo kao interpretacija sinestezijskog iskustva.

² <https://www.lektire.hr/samoglasnici-pjesma/> http://www.lektire.me/prepricano/charles-baudelaire-suglasja_1290

³ <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=56112>

⁴ Van Campen, C. (2007) *The Hidden Sense – Synesthesia in Art and Science*, (1 str) The MIT Press, Massachusetts Institute of Technology

⁵ Van Campen, C. (2007) *The Hidden Sense – Synesthesia in Art and Science*, (2 str) The MIT Press, Massachusetts Institute of Technology

⁶ Van Campen, C. (2007) *The Hidden Sense – Synesthesia in Art and Science*, (6 str) The MIT Press, Massachusetts Institute of Technology

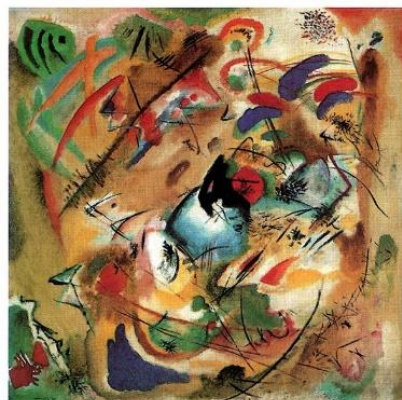
2. Glazba u vizualnoj umjetnosti

Vizualna umjetnost oduvijek je bila inspirirana glazbom i obrnuto. Umjetnici su nastojali prevesti jednu umjetnost u drugu. Ono što im je zasigurno olakšavalo taj proces jesu sličnosti dviju umjetnosti. Sličnosti se očituju u elementima poput boje, ritma, harmonije i tona.

Neki od likovnih umjetnika koji su se bavili glazbom u svojim djelima su Henri Matisse, Vasilij Kandinski, Vincent Van Gogh, Jackson Pollock, Pietr Mondrian, Paul Klee te Robert i Sonja Delaunay.

Slika 1
Henri Matisse, *The Sorrows of the King*, 1952.

Slika 2
Vasilij Kandinski, *Snovita improvizacija*, 1913.

Slika 3
Vincent Van Gogh, *Zvezdana noć*, 1889.

Slika 4
Joan Mitchell, *Bracket*, 1989.

Slika 5

Jackson Pollock, *Ljetno doba broj 9A*, 1948.

Navedena prva četiri umjetnika iz prethodne rečenice te Joan Mitchell su utjecali na moje stvaralaštvo tijekom proteklih godina. Matisse sa svojim posvećenjem jazz glazbi te bojama iz tube; Kandinski zbog duhovne sfere apstraktne umjetnosti i sinestezije te Vincent Van Gogh čija djela prikazuju unutrašnji doživljaj svijeta. Umjetnici Jackson Pollock i Joan Mitchell svojim djelima na mene su utjecali da se što više oslobodim koristeći se gestikularnim slikanjem.

Svima navedenima boja je bila presudna za određivanje izražajnog sadržaja slike.

3. Vidjeti glazbu u bojama i oblicima

3.1 Oslikavanje glazbe

Tema sinestezije – oslikavanje glazbe, u fokusu je moga rada od treće godine studija Akademije likovnih umjetnosti.

Slika 6
Felix Mendelssohn, *Venetian Gondola Song Op 30 No 6*, 2019., Akril na drvetu, kolaž papir 41,5x34 cm

Slika 7
Max Richter, *On the Nature of Daylight*, 2019., Akril na platnu, 79,4x59,8cm

Svakim pristupanjem platnu ili bilježnici u kojoj pohranjujem svoje skice, služim se određenom opremom. Nekoliko je stvari potrebno za rad: platno, kist, boje, medij – mobitel i slušalice. Slušalice blokiraju zvukove svakodnevne realnosti i pružaju mi zaštitu za korak u novi svijet – galaksiju glazbe. Prvim tonovima skladbe uvučena sam kroz crnu rupu i pristupam novim dimenzijama boje, linija, ritma i harmonije koju ne viđam u stvarnosti.

Slika 8

Skica

Crooked Still, *Ecstasy*, 2019., akvarel na papiru, kemijska olovka,
18,4x17,4cm

Slika 9

Ambijent i oprema tijekom stvaralačkog procesa u klasi na Jabukovcu 10

Slika 10

Ambijent i oprema tijekom stvaralačkog procesa u kućnom ateljeu

Tri vrste glazbe pomažu mi izraziti emocije putem slikarstva, a to su ambijentalna, klasična i jazz glazba. Te tri vrste najbogatije su bojama, oblicima te u meni potiču mnogo emocija. Navedenim vrstama glazbe pristupam ovisno o vlastitom raspoloženju te se pitam što želim izreći – koje emocije želim izraziti znajući koja skladba mi to omogućuje. Često istražujem nove skladbe koje smiruju i odvođe maštovitim tonovima na daleka nezamisliva prostranstva.

Kada pristupam novom platnu, ovisno o tempu, instrumentima i ugođaju glazbe, razmišljam o alatima koje ću koristiti te počinjem graditi kompoziciju različitim bojama. Ovisno o tome hoće li se neka skladba odsvirati na violini ili saksofonu, isti ton neće imati iste osobine zvuka i istu boju. Tonska boja glazbala nekad će biti blještava, topla i prodorna, a drugi put transparentna i nježna.⁷

Slika 11
Detalj slike interpretacije skladbe u kojoj dominira saksofon

Slika 12
Detalj slike interpretacije skladbe u kojoj dominira violina

⁷ Vibert - Guigue, F. i Bouhet B., (1999), *Enciklopedija za mlade - Glazba*, (9 str) Zagreb: ABC NAKLADA

Čitajući knjigu *O duhovnom u umjetnosti*, zaključila sam kako se dvije stavke mogu primijetiti u mojim radovima. Prva je da je oblik vanjski izraz unutrašnjeg značenja iako je u potpunosti apstraktan.⁸ Drugi se odnosi na boju koja sama po sebi ima jačinu dojma koju ostavlja kod pojedinca, a kad je uparena s oblikom, dobiva više mogućnosti interpretacije.

⁸ Kandinsky W. (2008) *Concerning the Spiritual in Art*, (66 str) Floating Press

3.2 Usporedba notnog zapisa i rada koji je nastao sinestezijom

3.2.1 Vol. 1 Klasična glazba

GRAMOFON - WALTZ
(Eugen Doga)

Arranged by
Mercuzio

Slika 13

Notni zapis Eugen Doga, *Gramofon waltz*

Slika 14

Eugen Doga, *Gramofon waltz*, 2021., Akril na platnu, 50x68cm

3.2.2 Vol. 2 Jazz glazba

Whiplash + Caravan
For Drums, Alto, Tenor, and Bari

Slika 15
Notni zapisi John Watson,
Caravan

Slika 16
John Wasson, *Caravan*, 2021., Akril na drvetu, kolaž papir,
54,5x92,7cm

3.2.3 Vol. 3 Ambijentalna glazba

VANGELIS - Heaven And Hell

♩ = 80 LastT

The image shows a musical score for Vangelis' 'Heaven And Hell'. It consists of five systems of piano accompaniment. The first system starts with a tempo marking of ♩ = 80 and a dynamic marking of *p*. The score is written in 4/4 time with a key signature of two sharps (F# and C#). The notation includes treble and bass staves with various rhythmic patterns and melodic lines. The second system continues the piece. The third system includes tempo markings of ♩ = 75, ♩ = 70, ♩ = 65, and ♩ = 95. The fourth system has a tempo marking of ♩ = 90. The fifth system has a tempo marking of ♩ = 100. The score ends with a double bar line.

Slika 17

Notni zapis Vangelis, *Heaven And Hell*

Slika 18

Vangelis, *Heaven And Hell*, 2021., Akril na papiru,
13,7x19,1cm

4. Kako djelima (i glazbom) dotaknuti gledatelja – promatrača?

U fizičkom svijetu ljudi su izloženi različitim obojenim svjetlosnim valovima. Različite boje na pojedince djeluju na psihičkoj i fizičkoj razini. Tako se crvena boja doživljava kao uzbuđljiva, a tamno plava boja ima umirujuće djelovanje.

Psihološki efekti boje su direktno povezani s optičkim principima. U mraku se crvena svjetlost čini bližom, nego što zapravo jest, a plava svjetlost će se činiti udaljenijom. Razlog tome je prilagodba oka prema dugim, crvenim valovima svjetlosti u odnosu na kratke, plave valove. Oči brzo reagiraju na plave valove nakon čega brzinu nadoknade opuštajućim djelovanjem.

Gledajući s glazbene strane, plava boja ukazuje na tempo koji ima mirnije i gracioznije glazbene linije. Crvena boja sa svojim dužim valovima svjetlosti, uspostavlja napeto nadograđivanje i pulsiranje ritma.⁹

„Tragam za umjetnošću ravnoteže i čistoće, za umjetnošću koja niti uznemiruje niti zbunjuje. Volio sam kad bi iscrpljeni ljudi, ljudi pod stresom i oni slomljeni našli svoj mir i spokoj dok bi gledali moje slike.“

H. Matisse

Književnost, glazba i likovna umjetnost su najosjećajnije sfere u kojima se osjeti duhovna revolucija.¹⁰ Vasilij Kandinski je u djelu *O duhovnom u umjetnosti* istaknuo kako se čovječanstvo otrgnulo od duhovnog života, samo se živi u materijalnom – fizičkom. Ljudi se više ne zaustavljaju i ne poniru u sebe pa je rezultat toga duhovna glad – izgladnjivanje vlastitih duša.

Slika i glazba superiorni su razumu, njihov jezik sastoji se u boji, oblicima ili zvuku. Uz sliku, glazba ima snažnu moć obratiti se ljudskoj duši jer ima emotivnu i simboličnu snagu. Osjećam kako je moja misija u slikarstvu tijekom proteklih godina bila glazbu i specifične glazbene motive prevesti u jezik likovne umjetnosti. Glazbu sam počela shvaćati poput života svakog pojedinca s razdobljima *cresenda* i *decesenda*, raznih varijacija i trenutaka dur i mol ljestvice.

Dobra glazba mijenja stanje uma. Ona može ispričati priču notama koje proizvode pojedini instrumenti te pritom pobuditi emocije te iskomunicirati poruku bolje, nego bilo koji jezik na svijetu.

⁹ Poast, M., C. (2000) *Color Music: Visual Color Notation for Musical Expression*, (216 str) Leonardo, Vol 33., No 3.

¹⁰ Kandinsky W. (2008) *Concerning the Spiritual in Art*, (44 str) Floating Press

Boja ima snagu jer direktno utječe na dušu. Boja je klavijatura, oči su čekići, a duša je klavir s mnogo žica. Umjetnik je ruka koja svira, dira jednu tipku ili drugu kako bi potaknuo vibracije duše.¹¹

5. Sinestezija u slikarstvu

Glazba je potrebna svima. Oduvijek i u svim krajevima svijeta ona je pratila život ljudi. Kako prenijeti zvuk na sliku? Jednostavno, čuti očima.

Svaki svoj rad shvaćam kao zasebnu galaksiju boja, oblika i emocija koje su poput supernove eksplodirale i razvile se spontanom brzinom koju se nije moglo kontrolirati. Skladbe me odvede u neke nove galaksije gdje je potrebno samo slušati i gledati kako se na svakom radu nalaze slojevi boja i emocija koje se pokretima “dirigentne palice” kista razvijaju u maglice odsviranih tonova glazbe.

Linija i boja elementi koje koristim u svojim radovima su duhovne sfere. Tijekom slikanja intenzivnije sam doživljavala i spoznala u kolikoj mjeri sinestezija djeluje na mene. Nisam samo trenirala oko i sluh, već i svoju dušu.¹²

„Sami ste toliko ushićeni da gotovo imate osjećaj da ne postojite: to sam iskusio već nebrojeno puta. Čini mi se da mi ruka radi samostalno i da nemam nikakve veze s onim što se događa. Ja samo sjedim i promatram, prepun strahopoštovanja i čuđenja. Note izviru same od sebe.”

Mihaly Csikszentmihalyi

Stanje koje je opisao i u kojem se nađem u trenutcima omiljene djelatnosti slikanja, psiholog Mihaly Csikszentmihalyi naziva stanjem *plime*. U stanju *plime* postajem zaokupljena onim što činim, pridajući nepodijeljenu pozornost toj zadaći, a moja svijest biva stopljena s djelovanjem.¹³

„Umjetničko djelo je ono djelo u kojem ruke, glava i srce idu zajedno.“

John Ruskin

Kada isključivo slušam glazbu, ona se nalazi u neograničenom prostoru, dok je oslikana glazba na platnu tek dio onoga neograničenog.

¹¹ Kandinsky W. (2008) *Concerning the Spiritual in Art*, (61 str) Floating Press

¹² Kandinsky W. (2008) *Concerning the Spiritual in Art*, (98 str) Floating Press

¹³ Goleman, D. (1997) *Emocionalna inteligencija*, (93 str) Zagreb Mozaik knjiga

6. Diplomski rad *Sinestezija vidljivog i čujnog* - izložba

Diplomski rad prezentiran je na Nastavničkom odsjeku ALU, Jabukovac 10, Zagreb, rujan, 2021.

Sinestezija vidljivog i čujnog, 2020/2021.

Ambijentalni postav, promjenjive dimenzije

Ciklus radova, akril boje i kolaž papir na platnu, drvetu i papiru

23 rada, različiti formati

Vol. 1 Klasična glazba (7 radova)

Vol. 2 Jazz glazba (8 radova)

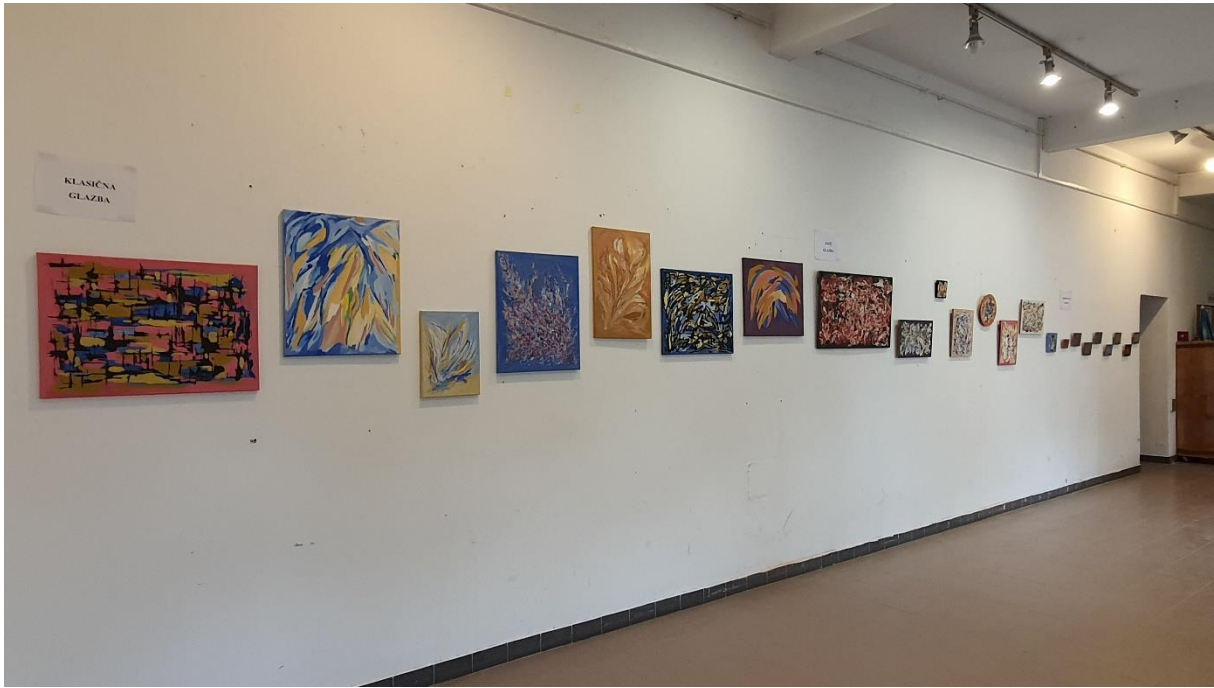
Vol. 3 Ambijentalna glazba (8 radova)

Glazbu (skladbu) sam vidjela kao prazan prostor (halu, sobu) u koju ulaze tonovi koji ne izlaze van, već prebivaju unutra; lebde, stapaju se sa zidovima, stropom, podom; podižu se poput prašine i lagano padaju na površine koje su im dostupne.

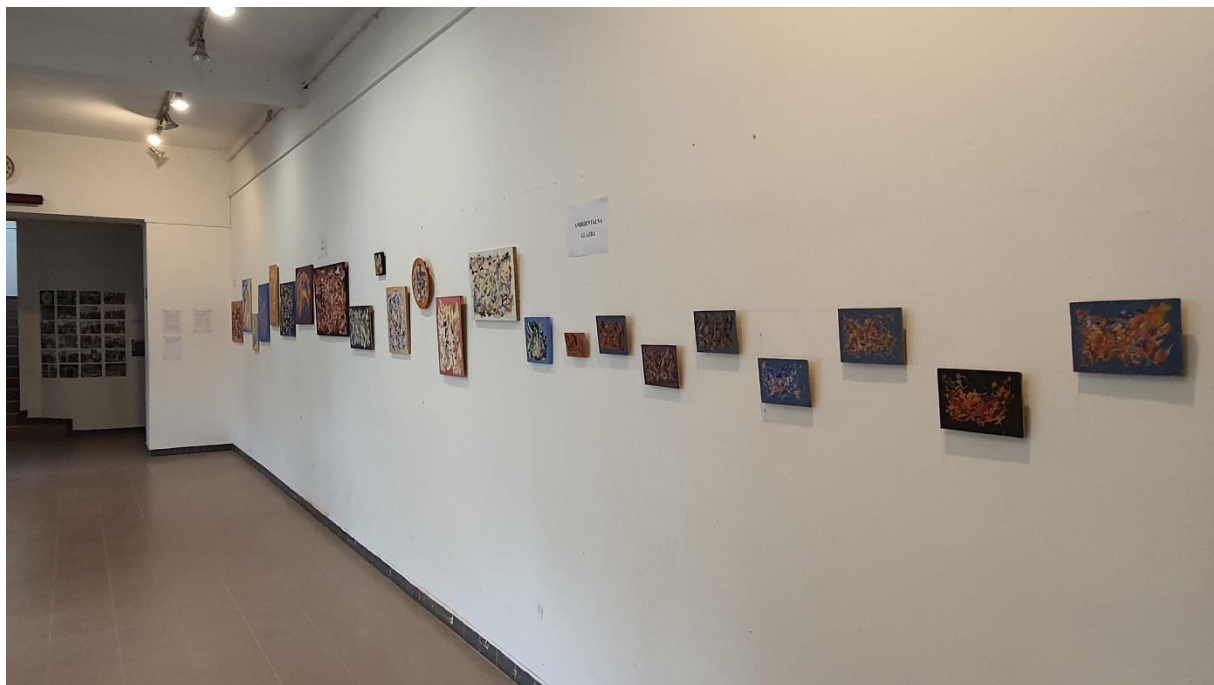
Ciklus radova postavljen je na zid u neprekidnom nizu. Ciklus se sastoji se od tri cjeline, 23 rada koji su nadahnuti klasičnom, jazz i ambijentalnom glazbom. Raspored radova odgovara utjecaju glazbe i materijala koji se mogu primijetiti na svakom radu.

Pri oslikavanju klasične glazbe koristila sam platno te akril boje. Za radove kojima je oslikana jazz glazba koristila sam drvenu podlogu na kojoj sam lijepila kolaž te dodavala akril boju kako bih postigla željene efekte. Ambijentalnu glazbu oslikala sam na papiru koristeći različite materijale koji uključuju kemijske olovke, akvarel i akril boje.

Uz svaki rad postavljen je odgovarajući QR kod koji omogućuje promatraču pristupiti glazbi određenog djela. Na taj način promatraču je omogućeno istodobno slušanje, šetnja i promatranje određenog djela.

Slika 19
Postav radova *Sinestezija vidljivog i čujnog*, 2021.

Slika 20
Postav radova *Sinestezija vidljivog i čujnog*, 2021.

Slika 21
Vol. 1 Klasična glazba

Slika 22
Vol. 2 Jazz glazba

Slika 23
Vol. 3 Ambijentalna glazba

6.1 Vol. 1 Klasična glazba

Za oslikavanje klasične glazbe kao podlogu sam koristila platno te materijal akril boje. Klasična glazba na mene ostavlja dojam najčišćih boja i oblika. Pri slušanju klasične glazbe imam dojam da sam najranjivija, najosjetljivija, kao da sam u nebesima. Glazbeni tonovi određuju karakter linija, a zvukovi različitih instrumenata asociraju na kromatsku kvalitetu boje.

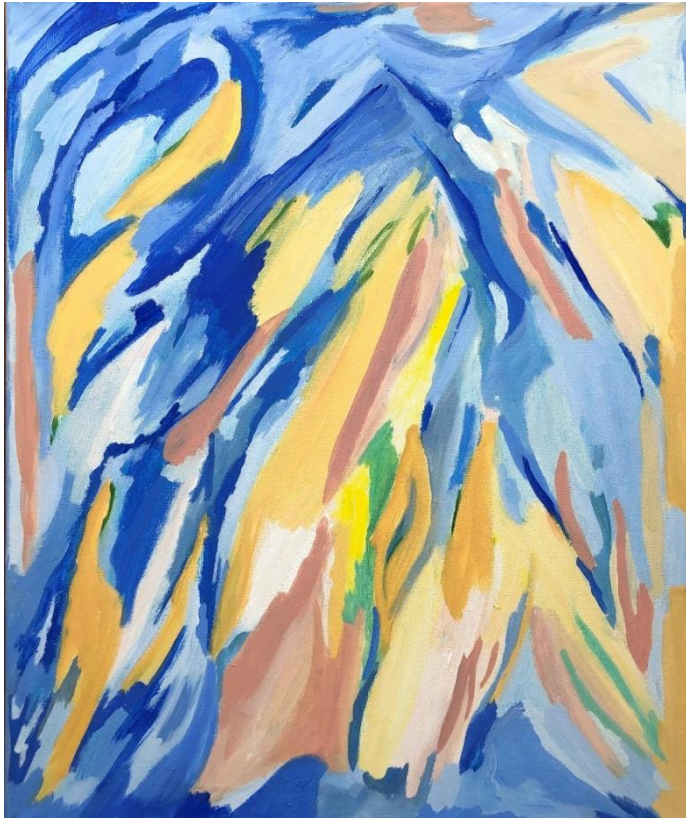
1. **Eugen Doga, *Gramofon waltz*, 2021.**, Akril na platnu, 50x68cm
2. **Celtic Women, *Ave Maria*, 2020.**, Akril na platnu, 59,9x50cm
3. **Johann Johannson, *A sparrow alighted upon our shoulder*, 2020.**, Akril na platnu, 39x31cm
4. **Maurice Ravel, *Miroirs III. Une Barque sur L'Ocean*, 2020.**, Akril na platnu, 59,9x50cm
5. **J.S. Bach, *Air on the G String (Suite No. 3, BWV 1068)*, 2019.**, Akril na platnu, 61x39,4cm
6. **Gregorio Allegri, *Miserere mei Deus*, 2021.**, Akril na platnu, 50x57cm
7. **Andre Rieu, *Gabriel's oboe*, 2021.**, Akril na platnu, 50x57cm

Slika 24

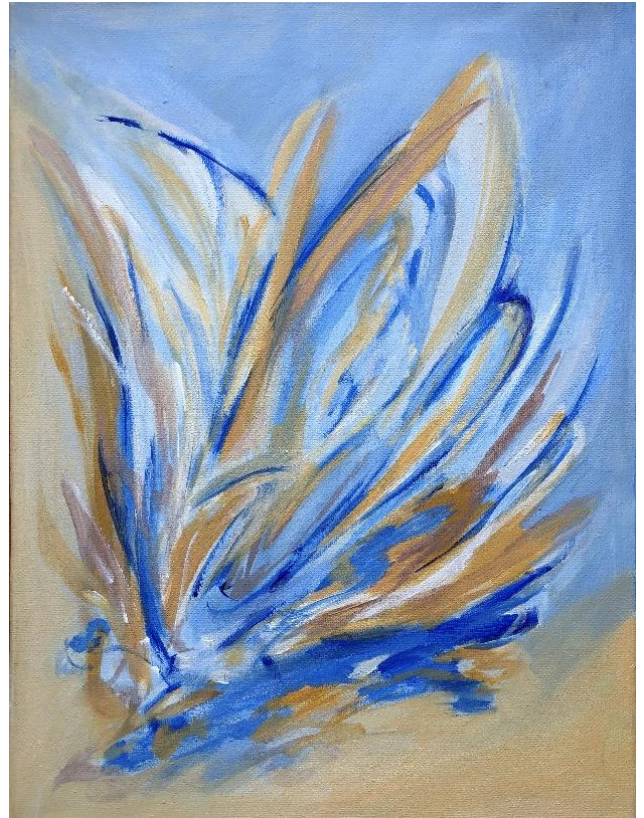
1. Eugen Doga, *Gramofon waltz*, 2021., Akril na platnu, 50x68cm

Na radu su dominantni zvukovi klavira i violine iz skladbe prikazani oštrim horizontalnim i vertikalnim crnim linijama koje su brzim potezima kista poprimile oblike jedrenjaka na vjetrovitoj obali te bojama koje popunjavaju praznine crnih dionica oker, svijetložute boje, roze te tonova plave boje. Slika prikazuje interpretaciju skladbe koju sam doživjela kao valove boja, nježnih dionica zvukova prikazane žutom bojom koje su u suprotnosti sa snažnim violinama i klavirom koji daje ritam.

Slika 25

2. Celtic Women, *Ave Maria*, 2020., Akril na platnu, 59,9x50cm

Slika 26

3. Johann Johannson, *A sparrow alighted upon our shoulder*, 2020., Akril na platnu, 39x31cm

Celtic Women, *Ave Maria*

Početak skladbe što je proizvode ženski glas, klavir te gudački instrumenti na mene djeluju mistično, kao da spoznajem najljepšu ljepotu. Usponi glasova koji se stapaju s instrumentima neumorno se dižu u visine kompozicije na platnu, ali i neograničenog prostora spoznaje.

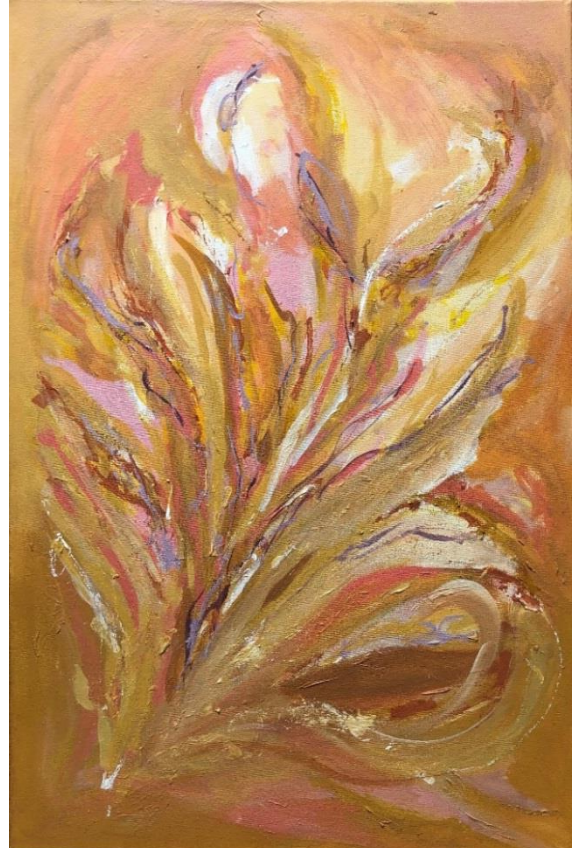
Johann Johannson, *A sparrow alighted upon our shoulder*

Na početku skladbe vidim bijelu boju što je proizvode gudačka glazbala. Dojam zvuka gudačkih glazbala kao da pročišćuju prostor formata rada u koji će se uskoro nastaniti kompozicija skladbe. Tijekom skladbe zvuk jedne violine se izdvaja i zvuči toliko nadmoćno prema pratnji drugih instrumenata.

Slika 27

4. Maurice Ravel, *Miroirs III. Une Barque sur L'Ocean*, 2020., Akril na platnu, 59,9x50cm

Slika 28

5. J.S. Bach, *Air on the G String (Suite No. 3, BWV 1068)*, 2019., Akril na platnu, 61x39,4cm

Maurice Ravel, *Miroirs III. Une Barque sur L'Ocean*

Uzvioreni oblici što nalikuju laticama cvijeća bijele, roze, crvene, ljubičaste i plave boje rezultat su mnogobrojnih tonova što ih klavir proizvodi tijekom čitave skladbe. Zbog različitih boja, oblika i pozicije istih, dobiven je dojam kako čitava kompozicija titra.

J.S. Bach, *Air on the G String (Suite No. 3, BWV 1068)*

Dojam toplog ugođaja i liričnosti postižem koristeći bijelu, žutu, smeđu i oker boju. Potezi koji su na platnu podudaraju se sa zvukovima gudačkih instrumenata. Kratke linije smeđe boje izražavaju poneki sitni ton koji ostaje u zraku što ga skladba u atmosferi stvara.

Slika 29

6. Gregorio Allegri, *Miserere mei, Deus* 2021., Akril na platnu, 50x57cm

Skladbu *Miserere mei Deus* izvode dva zbora koji se izmjenjuju i susreću u polifonoj izvedbi. Skladbu sam doživjela i prikazala koristeći crne linije koje su imale ulogu notnog zapisa u koji su upleteni tonovi glasova raznolikim oblicima žute, oker, zelene i plave boje u različitim tonovima.

Bogatstvo različitih glasova skladbe sam naglasila vidljivim namazima boje i gustoćom prikazanih oblika. Zaobljeni oblici na slici odgovaraju glasovima koji teže spojiti se, ali se razilaze – spajanje i razilaženje (podsjeća na mozaik i vitraj – mreža nepravilnih oblika).

Slika 30

7. Andre Rieu, *Gabriel's oboe*, 2021., Akril na platnu, 50x57cm

Zvuk glazbenog instrumenta oboe u skladbi *Gabriel's Oboe* ostavio je na mene dojam srceparajućeg, nedostižnog, čeznutljivoga i toploga osjećaja. Zvukove u skladbi sam doživjela kao zaobljene oblike koji se teže spojiti u središtu kompozicije slike.

6.2 Vol. 2 Jazz glazba

Mijenjanjem materijala i podloga naglašena je razlika između žanrova klasične, jazz i ambijentalne glazbe. Tako pri slušanju jazz glazbe koristi se drvena podloga, a materijale koji se mogu primijetiti na podlogama su akril boje i kolaž papiri. Jazz glazba se očituje u spontanosti razbacanih oblika i dijelova koji su ljepljeni na višestruke slojeve papira te bojom ispunjenih dijelova na podlozi.

Različite boje, slojevitost papira te rezanje same podloge u vezi su s biti jazz skladbe koju sam slušala pri stvaranju. Improvizacija i velike skale tonova su u korelaciji sa slojevitošću radova što se može uočiti.

8. **John Wasson, *Caravan*, 2021.**, Akril na drvetu, kolaž papir, 54,5x92,7cm
9. **Mary Lou Williams, *My blue Heaven*, 2021.**, Akril na drvetu, kolaž papir, 30x50cm
10. **Ella Fitzgerald, *Embracable You*, 2021.**, Akril na drvetu, kolaž papir, 40,2x36,7cm
11. **Stanley Turrentine, *I Remember You*, 2021.**, Akril na drvetu, kolaž papir, 41,8x34,1cm
12. **Herb Ellis and Reno Palmier, *My foolish heart*, 2021.**, Akril na drvetu, kolaž papir, 29x29cm
13. **Stan Getz, *Misty*, 2021.**, Akril na drvetu, kolaž papir, 14,4x14,9cm
14. **Chet Baker, *Tenderly*, 2021.**, Akril na drvetu, kolaž papir, 33x50,4cm
15. **Duke Ellington, *Melancholia*, 2021.**, Akril na drvetu, kolaž papir, 19,4x20,1cm

Slika 31

8. John Wasson, *Caravan*, 2021., Akril na drvetu, kolaž papir, 54,5x92,7cm

Za orkestralni skladbu *Caravana* prvo je bilo potrebno pronaći veliki format drvene podloge na kojoj je ljepljen kolaž. Osim slojevitosti kolaža koji je nasumce otkidan, dodatna dimenzija rada ostvarena je crvenom, žutom i crnom akril bojom. Tri navedene boje ukazuju na žestinu i jačinu jazz skladbe u kojoj dominiraju različiti tonovi i ritmovi limenih, gudačkih i udaračkih instrumenata.

Slika 32

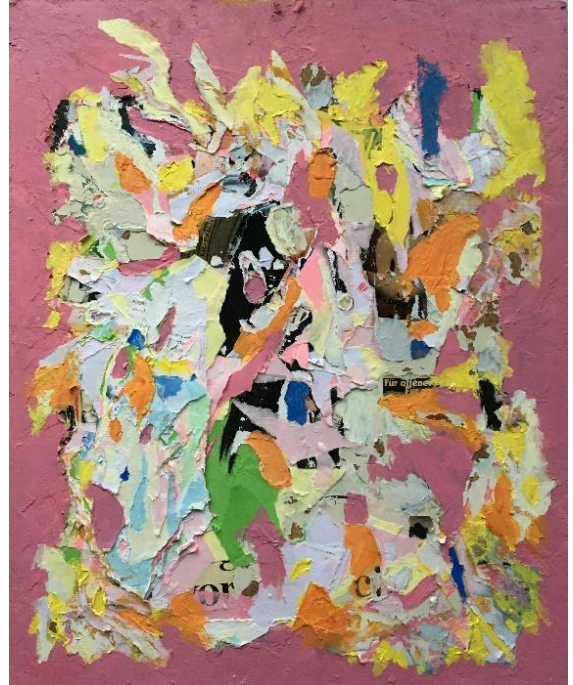
9. Mary Lou Williams, *My blue Heaven*, 2021., Akril na drvetu, kolaž papir, 30x50cm

Rad sam započela spontanim ljepljenjem različitih oblika kolaž papira žute, narančaste i tonova plave boje koji su interpretacija bubnjeva i gudačkih glazbala. Sitne tonove klavira na slici prikazala sam brzim i spontanim potezima crne boje preko kolaž papira.

Slika 33

10. Ella Fitzgerald, *Embracable You*, 2021., Akril na drvetu, kolaž papir, 40,2x36,7cm

Slika 34

11. Stanley Turrentine, *I Remember You*, 2021., Akril na drvetu, kolaž papir, 41,8x34,1cm

Topli zvukovi violine skladbe *Embracable You* uveli su me u izradu i interpretaciju skladbe na drvenu podlogu kolaž papirima roze, narančaste, žute, bijele i plave boje. Glas izvođačice Elle Fitzgerald vidjela sam i prikazala kao zaobljene oblike bijele i plave boje. Nježni dojam skladbe prikazala sam kao maglicu po dijelovima rada koristeći ljubičastu i rozu akril boju.

U skladbi *I Remember You* zvukovi vibrafona na mene su ostavili dojam malenih zaobljenih oblika, dok sam zvukove saksofona predočila kao veće i slobodnije oblike koji se poput dima neprestano mijenjaju u zraku.

Slika 35

12. Herb Ellis and Reno Palmier - *My foolish heart*, 2021., Akril na drvetu, kolaž papir, 29x29cm

Skladba *My Foolish heart* ima toplu atmosferu i meditativan učinak na mene. Tempo skladbe me podsjetio na okruglu gramofonsku ploču pa sam nježne i tople tonove skladbe prikazala na okrugloj drvenoj podlozi narančaste boje. Skladbu sam intepretirala u slojevima kolaža kojeg sam postupno nježno kidala te tako ostavljala malene bijele krugove na radu koji su odgovarali bijeloj boji gitare.

Slika 36

13. Stan Getz, *Misty*, 2021., Akril na drvetu, kolaž papir, 14,4x14,9 cm

Asocijacije koje sam bilježila pri prvom slušanju skladbe *Misty* su noć i tišina te narančasta, plava, crvena, crna i žuta boja. Rad je nastao izmjenom ljepljenja i skidanja slojeva kolaž papira čime je interpretirana izmjena instrumentata u samoj skladbi. Slika prikazuje toplu atmosferu skladbe u kojoj dominira saksofon.

Slika 37

14. Chet Baker, *Tenderly*, 2021., Akril na drvetu, kolaž papir, 33x50,4cm

Razdvojene i spojene tonove instrumenata trube i klavira skladbe *Tenderly* prikazala sam razlomljenim kolažima, ali i popunjavanjem praznina drvene podloge tonovima plave boje čime sam postigla odgovarajuću kompoziciju.

Slika 38

15. Duke Ellington, *Melancholia*, 2021., Akril na drvetu, kolaž papir, 19,4x20,1cm

Rad koji prikazuje skladbu *Melancholia* nastao je kidanjem i ljepljenjem pravokutnih kolaža žute, crne, narančaste i plave boje. Klavir kao jedini instrument u skladbi na mene je ostavio dojam pravokutnih oblika koji se razlikuju u dužini i veličini zbog dugog i kratkog trajanja zvuka klavira koji ostaje u zraku.

6.3 Vol. 3 Ambijentalna glazba

Podloga na kojoj sam oslikala ambijentalnu glazbu je papir, a materijali su raznovrsni. Oni uključuju kemijske olovke, akvarel i akril jer su omogućili dojam lakoće, raspršenosti, „vakuuma” tonova. Ambijentalna glazba je prozirna poput magle. Ona je u plinovitom stanju jer tonovi plutaju podlogom. Za razliku od radova klasične i jazz glazbe, radovi koji oslikavaju ambijentalnu su u najmanjem formatu.

16. Vangelis, *Heaven And Hell*, 2021., Akril na papiru, 13,7x19,1cm
17. Diego Guarnieri, *Rising*, 2021., Akril na papiru, 9,6x14,6cm
18. Borrtext, *Memoir of Solitude*, 2021., Akril na papiru, 14,2x19,4cm
19. 4lienetic, *Wish you were here*, 2021., Akril na papiru, 14x19,5cm
20. Vangelis, *Moonlight Reflections*, 2021., Akril na papiru, 13,8x19,6cm
21. Wanderer, *Breathe*, 2021., Akril na papiru, 13,9x19,2cm
22. Vangelis, *Through the night mist*, 2021., Akril na papiru, 13x19,1cm
23. Nautus, *City in the sky*, 2021., Akril na papiru, 13x18,9cm

Slika 39
16. Vangelis, *Heaven And Hell*, 2021., Akril na papiru, 13,7x19,1cm

Skladba *Heaven & Hell* odiše toplim zvukovima klavira. Na radu su dominantni kružni pokreti, tj. potezi postignuti spajalicom kojom su razmazane akrilne boje čime je postignuto natjecanje poteza i gustoće boja.

Slika 40
17. Diego Guarnieri, *Rising*, 2021., Akril na papiru, 9,6x14,6cm

Slika 41
18. Borrtext, *Memoir of Solitude*, 2021., Akril na papiru, 14,2x19,4cm

Rad kojim je oslikana skladba *Rising* u sebi sadrži glavnu crnu boju koja se pretače u sivu, a zvuk harmonike žute je boje. Svi zvukovi me asociraju na tračnice. Toplina u drugom dijelu skladbe se očituje u pozadini rada koja je narančaste boje.

Asocijacije koje vežem uz skladbu *Memoir of Solitude* jesu jesen i šuma te tužan, sjetan i nježan ugođaj. Nježni bež tonovi na radu uranjaju u toplu atmosferu oslikane skladbe. Za pozadinu je odabrana hladnoplava boja. Radom se predočilo izmicanje i izmjenjivanje tonova u skladbi.

Slika 42
19. 4lienetic, *Wish you were here*, 2021., Akril na papiru, 14x19,5cm

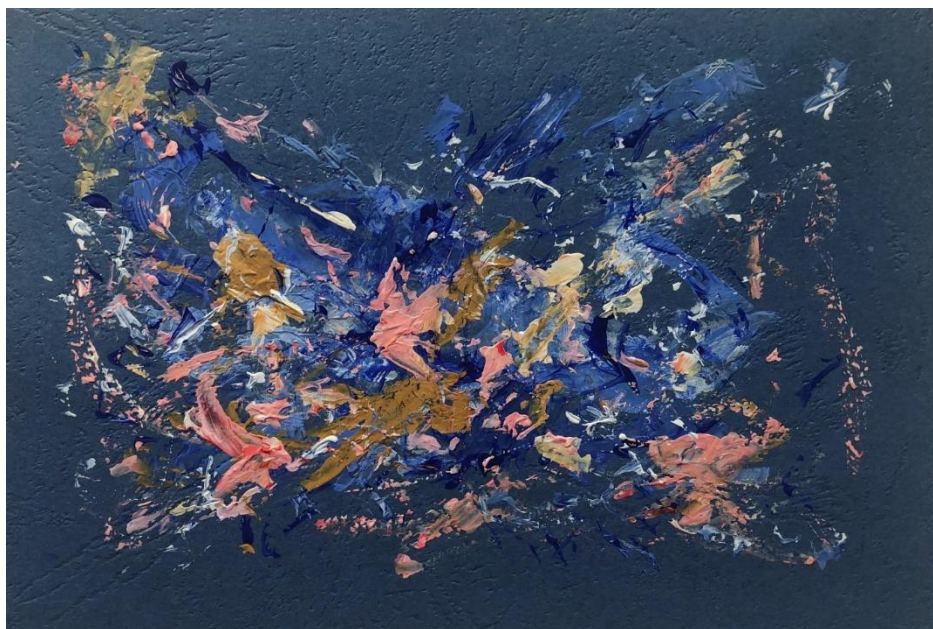
Slušajući skladbu *Wish you were here* na mene ostavlja dojam misterioznog zbog različitih zvukova koji se pri prvoj pojavi gube i nestaju poput dima ili magle. Asocijacije koje vežem uz odslušanu glazbu jesu: noć, ulica, grad, cesta koja je natopljena kišom, svjetlo i pruga.

Zvukove koje sam oslikala na papiru sam doživjela kao rezbarene oblike oker boje uz prsnuće crne,

bijele, roze i crvene boje. Brzim potezima crne boje na papiru su se stvorili oblici čovječuljaka koji su u pokretu i kao da lebde.

Slika 43
20. Vangelis, *Through the night mist*, 2021., Akril na papiru, 13x19,1cm

Slika 44
21. Nautus, *City in the sky*, 2021., Akril na papiru, 13x18,9cm

Skladba *Through the night mist* podsjeća me na različite uvodne špice emisija koje sam gledala u djetinjstvu. Zvuk starog klavira i žice upućuje me na korištenje žute i zelene boje u radu koje simboliziraju starinski zvuk. Poput prethodnog rada, na radu se mogu primijetiti bića u pokretu koja lebde koja su nastala brzim i spontanim potezima nanošenja boje na papiru.

City in the sky na mene je ostavio mirni doživljaj, osjećaj topline i nježnosti. Slušajući skladbu vidjela sam raspršenost i pjenaste tonove zvukova koje sam na papiru dočarala rozom, plavom i bijelom bojom. U središtu rada je plava boja iz koje izviru roza, bijela i oker boja. Violine putuju papirom raspršenim oker i rozim namazima akril boje.

Slika 45

22. Vangelis, *Moonlight Reflections*, 2021., Akril na papiru, 13,8x19,6cm

Vangelisova skladba *Moonlight Reflections* je reflektivna. Tonove klavira koji ostaju vibrirati u zraku oslikala sam narančastom, rozom, oker i tonovima plave boje koji se vide i prodire iz crne pozadine.

Slika 46
23. Wanderer, *Breathe*, 2021., Akril na papiru, 13,9x19,2cm

Snažno prebiranje po žicama gitare skladbe *Breathe* od mene je tražilo energične pokrete nanosa boje na format papira. Žice gitare doživjela sam kao izmjenju dominantne oker boje i trzaja plave boje.

7. Zaključak

U bujici riječi, preglasne buke i neartikuliranih šumova danas, sinestezija vraća na pažljivo slušanje, promatranje i sagledavanje samoga sebe. Ona ne potiče puklo promatranje, gledanje u prazno, brbljanje i površno mišljenje. Nadalje, sinestezija isto tako ne njeguje tišinu koja može pozitivno, ali i negativno utjecati na čovjeka. Ona ne odvraća pozornost, ne dekoncentrira. Naprotiv, sinestezijom se pojedincu usmjerava pažnja aktivnim gledanjem i slušanjem.

Ciklus radova *Sinestezija vidljivog i čujnog* omogućuje doprijeti do promatrača jer kroz sinesteziju doživljava sliku i njezinu poruku koja se čita gledanjem oblika i boja. Promatranjem boja i oblika sinestezija otvara put reakcijama u datom trenutku.

Fenomen sinestezije nije novi, no u umjetnosti nije zastupljen u mjeri u kojoj bi je dodatno obogatio. Rezultat četverogodišnjeg proučavanja, eksperimentiranja i stvaranja tijekom studija je sinestezija koja me idejno potiče na stvaranje i u budućnosti. Budućnost je sutra, a sinestezija ostaje zauvijek. Njena je budućnost jer uranjanjem u tajne sinestezije čovjek može spoznati nutrinu sebe, svoga bića i svrhu postojanja.

8. Prilog - prikaz QR koda za slušanje glazbe

Na izložbi uz svaki rad postavljen je odgovarajući QR kod koji omogućuje promatraču pristupiti glazbi određenog djela. Na taj način promatraču je omogućeno istodobno slušanje, šetnja i promatranje određenog djela te usporedba svog doživljaja glazbe i slike s autoričinim doživljajem.

Potrebno je otvoriti aplikaciju skenera kodova na mobitelu iPhoneu ili Androidu kako biste pristupili glazbenom djelu. Usmjerite kameru mobitela prema kodu i lansirat će se link gdje možete slušati glazbu koju sam oslikala.

Za Android korisnike: na Google Playju skinite aplikaciju skeniranja QR kodova ukoliko ju već nemate na mobitelu.

Za iPhone korisnike: otvorite aplikaciju skenera koda (Code Scanner).

André Rieu, *Gabriel's Oboe*

John Wasson, *Caravan*

Mary Lou Williams, *My Blue Heaven*

Ella Fitzgerald, *Embraceable You*

Stanley Turrentine, *I Remember You*

Herb Ellis and Remo Palmier, *My Foolish Heart*

Stan Getz, *Misty*

Chet Baker, *Tenderly*

Duke Ellington, *Melancholia*

Vangelis, *Heaven And Hell*

Diego Guarnieri, *Rising*

Bortex, *Memoir of Solitude*

4lienetic, *Wish You Were Here*

Vangelis, *Through the Night Mist*

Nautus, *City in the Sky*

Vangelis, *Moonlight Reflections*

Wanderer, *Breathe*

9. Slikovni prikazi

Slika 1

Henri Matisse, *The Sorrows of the King*, 1952.

Slika 2

Vasilij Kandinski, *Snovita improvizacija*, 1913.

Slika 3

Vincent Van Gogh, *Zvezdana noć*, 1889.

Slika 4

Joan Mitchell, *Bracket*, 1989.

Slika 5

Jackson Pollock, *Ljetno doba broj 9A*, 1948.

Slika 6

Felix Mendelssohn, *Venetian Gondola Song Op 30 No 6*, 2019., Akril na drvetu, kolaž papir 41,5x34 cm

Slika 7

Max Richter, *On the Nature of Daylight*, 2019. Akril na platnu, 79,4x59,8cm

Slika 8

Skica

Crooked Still, *Ecstasy*, 2019., akvarel na papiru, kemijska olovka, 18,4x17,4cm

Slika 9

Ambijent i oprema tijekom stvaralačkog procesa u klasi na Jabukovcu 10

Slika 10

Ambijent i oprema tijekom stvaralačkog procesa u kućnom ateljeu

Slika 11

Detalj slike interpretacije skladbe u kojoj dominira saksofon

Slika 12

Detalj slike interpretacije skladbe u kojoj dominira violina

Slika 13

Notni zapis Eugen Doga, *Gramofon waltz*

Slika 14

Eugen Doga, *Gramofon waltz*, 2021., Akril na platnu, 50x68cm

Slika 15

Notni zapisi John Watson, *Caravan*

Slika 16

John Wasson, *Caravan*, 2021., Akril na drvetu, kolaž papir, 54,5x92,7cm

Slika 17

Notni zapis Vangelis Heaven And Hell

Slika 18

Vangelis, *Heaven And Hell*, 2021., Akril na papiru, 13,7x19,1cm

Slika 19

Postav radova *Sinestezija vidljivog i čujnog*, 2021.

Slika 20

Postav radova *Sinestezija vidljivog i čujnog*, 2021.

Slika 21

Vol. 1 Klasična glazba

Slika 22

Vol. 2 Jazz glazba

Slika 23

Vol. 3 Ambijentalna glazba

Slika 24

1. Eugen Doga, *Gramofon waltz*, 2021., Akril na platnu, 50x68cm

Slika 25

2. Celtic Women, *Ave Maria*, 2020., Akril na platnu, 59,9x50cm

Slika 26

3. Johann Johannson, *A sparrow alighted upon our shoulder*, 2020., Akril na platnu, 39x31cm

Slika 27

4. Maurice Ravel, *Miroirs III. Une Barque sur L'Ocean*, 2020., Akril na platnu, 59,9x50cm

Slika 28

5. J.S. Bach, *Air on the G String (Suite No. 3, BWV 1068)*, 2019., Akril na platnu, 61x39,4cm

Slika 29

6. Gregorio Allegri, *Miserere mei, Deus* 2021., Akril na platnu, 50x57cm

Slika 30

7. Andre Rieu, *Gabriel's oboe*, 2021., Akril na platnu, 50x57cm

Slika 31

8. John Wasson, *Caravan*, 2021., Akril na drvetu, kolaž papir, 54,5x92,7cm

Slika 32

9. Mary Lou Williams, *My blue Heaven*, 2021., Akril na drvetu, kolaž papir, 30x50cm

Slika 33

10. Ella Fitzgerald, *Embracable You*, 2021., Akril na drvetu, kolaž papir, 40,2x36,7cm

Slika 34

11. Stanley Turrentine, *I Remember You*, 2021., Akril na drvetu, kolaž papir, 41,8x34,1cm

Slika 35

12. Herb Ellis and Reno Palmier - *My foolish heart*, 2021., Akril na drvetu, kolaž papir, 29x29cm

Slika 36

13. Stan Getz, *Misty*, 2021., Akril na drvetu, kolaž papir, 14,4x14,9 cm

Slika 37

14. Chet Baker, *Tenderly*, 2021., Akril na drvetu, kolaž papir, 33x50,4cm

Slika 38

15. Duke Ellington, *Melancholia*, 2021., Akril na drvetu, kolaž papir, 19,4x20,1cm

Slika 39

16. Vangelis, *Heaven And Hell*, 2021., Akril na papiru, 13,7x19,1cm

Slika 40

17. Diego Guarnieri, *Rising*, 2021., Akril na papiru, 9,6x14,6cm

Slika 41

18. Borrtext, *Memoir of Solitude*, 2021., Akril na papiru, 14,2x19,4cm

Slika 42

19. Alienetic, *Wish you were here*, 2021., Akril na papiru, 14x19,5cm

Slika 43

20. Vangelis, *Through the night mist*, 2021., Akril na papiru, 13x19,1cm

Slika 44

21. Nautus, *City in the sky*, 2021., Akril na papiru, 13x18,9cm

Slika 45

22. Vangelis, *Moonlight Reflections*, 2021., Akril na papiru, 13,8x19,6cm

Slika 46

23. Wanderer, *Breathe*, 2021., Akril na papiru, 13,9x19,2cm

10. Literatura

Goleman, D., (1997) *Emocionalna inteligencija*, Zagreb Mozaik knjiga

Kandinsky W. (2008) *Concerning the Spiritual in Art*, Floating Press

Poast, M., C., (2000) *Color Music: Visual Color Notation for Musical Expression*, Leonardo, Vol 33., No3. 33., No 3.

Šuvaković, M. (2005) *Pojmovnik suvremene umjetnosti*, Zagreb, Horetzky

Van Campen, C. (2007) *The Hidden Sense – Synesthesia in Art and Science*, The MIT Press

10.1 Internetski izvori

<https://www.lektire.hr/samoglasnici-pjesma/> (gledano 7. lipnja 2021.)

http://www.lektire.me/prepricano/charles-baudelaire-suglasja_1290 (gledano 7. lipnja 2021.)

<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=56112> (gledano 7. lipnja 2021.)